

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

(א) לקמן יג. (ב) [פסחים קה. עה.]. (ג) [פסחים קה. עה.]. (ד) [פסחים קה. עה.]. (ה) [פסחים קה. עה.]. (ו) [פסחים קה. עה.]. (ז) [פסחים קה. עה.]. (ח) [פסחים קה. עה.]. (ט) [פסחים קה. עה.]. (י) [פסחים קה. עה.]. (יא) [פסחים קה. עה.]. (יב) [פסחים קה. עה.]. (יג) [פסחים קה. עה.]. (יד) [פסחים קה. עה.]. (טו) [פסחים קה. עה.]. (טז) [פסחים קה. עה.]. (יז) [פסחים קה. עה.]. (יח) [פסחים קה. עה.]. (יט) [פסחים קה. עה.]. (כ) [פסחים קה. עה.]. (כא) [פסחים קה. עה.]. (כב) [פסחים קה. עה.]. (כג) [פסחים קה. עה.]. (כד) [פסחים קה. עה.]. (כה) [פסחים קה. עה.]. (כו) [פסחים קה. עה.]. (כז) [פסחים קה. עה.]. (כח) [פסחים קה. עה.]. (כט) [פסחים קה. עה.]. (ל) [פסחים קה. עה.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' מת נולד ויבם לר' כ"ל ויבם אלא נמחק: (ב) שם מותרת לזה לא משכחת לה ואי ב' (ג) תוס' ד"ה לעולם וכו' אסרה עליו ברם הכא הו': (ד) ד"ה לר' יהודה וכו' משכחת לה כגון שקדש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' באחותא דאסורה קמיירי באחותא דאסורה לא קמיירי כ"ל:

וסימניך מס נולד ויבם כו'. כדפי' אלמא מדתני רבי חייל כולן אני קורא בהן ואפילו באשת אחיו שלא היה בעולם אלמא מנה דמתני' תני פלוגתא דהא רבי חייל אמתני' קאי: לרבי ליה ליה בני כללי. דר' חייל הלכך לא מוקמינן מתני' בפלוגתא אלא כנולד ונצטק ייבם לרבי הכל: אלמא אנוסם אביו נחמד

משכחת לה. להכי לא נקט לה במתני' שאי אמה קורא בה האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה מתייבמת שיהו ב' אחיות נופלות להתייבם ותהא זו אסורה לזה משום אמו וכן זו על זה ומותרת לשני אלא חדא משכחת לה או האסורה לזה מותרת לזה או אחותה כשהיא יבמתה: אי יעקב שפי אחיות אנס. וילדה לו האחת לו והאחת יהודה וגשא ראונו אנוסם אביו אמו של לוי ושמעון גשא אנוסם אביו אמו של יהודה: אחוסה כשהיא יבמתה. נופלת לייבום לפני לוי יהודה בניה משכחת לה: האסורה לזה מותרת לזה לא משכחת לה. לפי שמתין אסורות על שניהם אמו של לוי אסורה לו משום אמו ואחותה משום אחות האם וכן ליהודה ושמעון פטורות מן החליצה ומן הייבום: ואי שפי נכריות אנס. וילדו לו ב' בנים וגשום ב' בנים מאשה אחרת ונפלו לפני בניהם האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אלא לאו אחיות גינהו ועיקר מילתיה דרבי חייל משום ייבום שפי אחיות נקט: ה"ג רב אשי אמר לעולם ליה ליה לר' בני כללי ונפלוגתא קא מיירי. כלומר לא תימא דהא דלא תני אמו אנוסם אביו משום דלא משכחת [בה] הני כללי דלרבי ל"ל הני כללי ולא תימא להכי שבקיה דלא מיירי בפלוגתא דפלוגתא ודאי קמיירי ומאי אין לו מוח דקאמר ליה? ה"ק ליה כו': דאסר באנוסם אביו. ולא משכחת לה שפולס אס לפני בנה לייבום מאחיו ומאביו: דאי עבר וגסיב. את אנוסם אביו ונפלה לייבום לפני בנה וליתני: בלא דאי נמי משכחת. שלא עבר זה המה בנישואיה: אנס כלום. ועבר על דת: ואע"פ.

דמהדר ליה רבי ללוי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו: נדקה לוי במתני'. הגיהה והוסיפה לאמו אנוסם אביו במשנתו: היספא אמו נשואם אביו וגשום לאחיו מאביו ומת. לא תפסי קדושין בה שהרי אשת אב ברתה ואמרינן לקמן [כ:] אין קדושין תופסין בחייבי כריתות דברי הכל הלכך כשמת רשע זה לא נפלה זו לייבום לפני בנה דלאו אשת אח הואי ואינה פוטרת כרתה: היתא

ובא שמעון וקדשה סתם ומת כו' או בענין שאמר ר' יוחנן ב' האומר (קדושין דף טז.) דאפילו ה' ק' תופסין ומשכחת בהן נמי כרת כרת ומיהו ב'פ"ג (לקמן לא: וס' ד"ה מדרבנן) ובפ"ב (לקמן יח. וס') משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן וס' אפרש וצירושלמי בריש המגרש פריך לה מתיב ר' חנינא בשם רבי פנחס ליתני ט"ו נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו (א) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יצחק תמן התורה אסרה עליו ומשנאשה המת אין לה היתר להתייבם כשימות מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלא במורה שאסרה עליו אכל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאם ירעה יתירנה ליבם קודם שימות אחיו שנשאה ולהכי לא תני להו דלא דמו להו לפי שציד המגרש להחריה: דקתני שש עריות חבורות בא"י בו. ומימא דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפשר למיתנייה ברישא וי"ל דקשיא ליה ללוי דה"ל למיתני ברישא ט"ו ובסיפא לא הוה ליה למיתני אלא ה' ואע"ג דאשת כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי בפלוגתא לא קא מיירי ודאי לא קא מיירי: דר"ב יהודה גמי משכחת לה דאי עבר ונסיב. תימא דלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה (א) שקדש ולא בעל דאפילו אביו דאמר בפרק בתרא דקדושין (דף עה.) גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אצל הכא לא יגלה כתיב וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יבעול ואפילו יהא מותר לקדשה חשיב דאי מטעם שאסור לצוא עליה ואי"ת אפילו ע"י דאי הכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג.) דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כבנייתא דההם אלא כמתני' דפליג עליה ועוד דעל כרחק מתני' דהכא לא סברה בזה כרבי יהודה דהא קתני ב'פ"ב (לקמן דף כ.) איסור מצוה ואיסור קדושה חוללת ולא מתייבמת ואי אין קדושין תופסין בחייבי לאוין חליצה נמי לא תיבעי ואי"ת בחייבי לאוין דשאר מנלן דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מצוה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיע ממורת ונתינה לישראל ואר"י דע"כ מתני'

פרק ראשון יבמות

לעולם בית ליה לרבי הני כללי ובפ"ג אנוסם אביו ואי"ת ליתני אשת איש שפוטרת כרתה כגון דאמר לה ה"ו גיטך ע"מ שלא תנשאי לפלוני דפליגי בהמגרש (גיטין דף פג.) ר"א ורבנן דלר"א הוי גט ואסורה לפלוני ואם נשאת לאחיו ומת פוטרת כרתה ואע"ג דאסורה לכל אדם אפי' לרבי אליעזר

מדרבנן עד שימות המגרש או הפלוני דחיישין שמא תנשאי לו לאחר שמתאלמן או תמגרש מזה ונמלאו בניה ממזרים כדחיישין בהמגרש (ס' דף פד.) ע"מ שלא תבעלי לפלוני שמא תבעל לו אחר שמתאלמן או אחר שמתגרש ובעודה מחתין ליכא למיחש יומת מאכלא ואיך מ"מ לוי דקתני נמי דאי כדאמרינן לקמן קשה דליתני נמי לך ולמאן דנפקא ליה מאחות אשה נחא דלא דמי לך לאחות אשה דע"מ שלא תנשאי שריא ליה בזנות וע"מ שלא תבעלי יכולה היא להתקדש לו ולא דמיא לאחות אשה ובע"מ שלא תנשאי ולא תבעלי נמי אי חשיב שור כמו בחוץ מפלוני אי"ב שריא ליה כי נשאת לאחיו קודם ואפי' אי לא חשיב שור מ"מ לא דמי לאחות אשה דהתם בשעת נפילה הוי אחות אשתו אבל הכא בשעת נפילה אינה אשת איש עד שמתבעל לו ואפי' תחשבה אשת איש כיון שמתעס אשת איש אסורה ליבעל לו מ"מ לא דמי כיון שאם תבעל ליבם שנאסרה עליו הוי אשת איש ולא היתה אשת אחיו מעולם הלכך לא פטרה כרתה ומיהו למאן דנפקא ליה מולקתה כל היכא דאיכא מרי ליקומין קשה וי"ל אע"ג דלוי תני דאי בפלוגתא קמיירי לא קמיירי אלא בפלוגתא דס"ל לתנא דמתני' כוותיה מדע דלא תני לוי חייבי לאוין אע"ג דלר"ע לאו ב' חליצה וייבום גינהו ומאן דמוסיף לעיל אשת אחיו שלא היה בעולם ומשכחת לה כר"ש אע"ג דשמא מנה דמתני' לא סבר לה כר"ש היינו משום דבכולן אני קורא בהן משמע ליה דקאי אכולהו אכל אי מודו רבנן לר"א בקידושין דמספקא לה לאביו מדקאמר בריש המגרש (ס' דף פג: וס') דאם איתא לר' אכל אשתא ליתני אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שצא ראונו וקדשה חוץ משמעון וצא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון ונפלה לפני לוי אחיו] ורת כרה נמי משכחת לה כגון שקדשה ראונו חוץ משני אחיו וי"ל דלא קרינא לגביה אשת המת דכבר נאסרה [עליו לפני קדושי אחים] משום אשת [אח] ולא חשיב ערוה במקום מצוה ומיהו אי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע בהמגרש (ס' דף פג: וס') ליתני הכא אשת ב' מתים כגון שצא ראונו וקדשה חוץ משמעון ולוי אחיו (קדושין דף טז.) דאפילו ה' ק' תופסין ומשכחת בהן נמי כרת כרת ומיהו ב'פ"ג (לקמן לא: וס' ד"ה מדרבנן) ובפ"ב (לקמן יח. וס') משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן וס' אפרש וצירושלמי בריש המגרש פריך לה מתיב ר' חנינא בשם רבי פנחס ליתני ט"ו נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו (א) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יצחק תמן התורה אסרה עליו ומשנאשה המת אין לה היתר להתייבם כשימות מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלא במורה שאסרה עליו אכל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאם ירעה יתירנה ליבם קודם שימות אחיו שנשאה ולהכי לא תני להו דלא דמו להו לפי שציד המגרש להחריה: דקתני שש עריות חבורות בא"י בו. ומימא דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפשר למיתנייה ברישא וי"ל דקשיא ליה ללוי דה"ל למיתני ברישא ט"ו ובסיפא לא הוה ליה למיתני אלא ה' ואע"ג דאשת כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי בפלוגתא לא קא מיירי ודאי לא קא מיירי: דר"ב יהודה גמי משכחת לה דאי עבר ונסיב. תימא דלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה (א) שקדש ולא בעל דאפילו אביו דאמר בפרק בתרא דקדושין (דף עה.) גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אצל הכא לא יגלה כתיב וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יבעול ואפילו יהא מותר לקדשה חשיב דאי מטעם שאסור לצוא עליה ואי"ת אפילו ע"י דאי הכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג.) דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כבנייתא דההם אלא כמתני' דפליג עליה ועוד דעל כרחק מתני' דהכא לא סברה בזה כרבי יהודה דהא קתני ב'פ"ב (לקמן דף כ.) איסור מצוה ואיסור קדושה חוללת ולא מתייבמת ואי אין קדושין תופסין בחייבי לאוין חליצה נמי לא תיבעי ואי"ת בחייבי לאוין דשאר מנלן דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מצוה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיע ממורת ונתינה לישראל ואר"י דע"כ מתני'

שש עריות. יש שחמורות מאלו ומיהו חומר שלהן ששואות לאחרים, ואין יכולין להנשא לאחיו מאביו, ואם מתו בעליהן שהן נכרים אצל זה כרויהן יכולין להנשא לזה (קדושין יא.). אמו. אינה יכול להנשא לאחיו של זה מאביו שהרי היא לו אשת האב, וכן אשת האב ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו מאביו שהיו לו בנים ואשת אחי אביו, כגון אסורות לאחיו מאביו כשם שאסורות עליו, ואין יכולין לזנוב על זה נטול, ואם ישאלו לאחרים ויהם נשים אחרות ומתו, מותרות לנשא לזה, שאין כרת ערוה אסורה אלא כשנפלה ליבום עם הערוה פעם אחת, שכן שפוטרה לזרת ערוה עמדה עולמית כפיסור אשת אח שיש לו בנים (יח.).